

ความพึงพอใจการพัฒนาารูปแบบเครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

Tourist Satisfaction of the Development of Antique Silver Jewelry Styles, Si Satchanalai District, Sukhothai

อุษา อินทร์ประสิทธิ์^{1*}
Usa Inprasit^{1*}

บทคัดย่อ

ลวดลายเครื่องถ้วยตามผนังโบสถ์ วิหารวัดนางพญา มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น การนำลวดลายมาออกแบบและผลิตชิ้นงานต้นแบบเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ภูมิปัญญา ทักษะช่างฝีมือท้องถิ่นลงบนลวดลายเครื่องประดับเงิน งานวิจัยนี้ศึกษาความพึงพอใจการพัฒนาารูปแบบเครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยใช้แบบสอบถามการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 100 คน จากจำนวนประชากรที่สนใจเลือกซื้อเครื่องประดับเงินในร้านจำหน่ายเครื่องเงินใน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62 เพศชาย ร้อยละ 38 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่น ๆ อายุระหว่าง 21-30 ปี เป็นช่วงอายุที่สำเร็จการศึกษาและเข้าสู่ทำงานอย่างเต็มตัว มีความต้องการแต่งกายให้เหมาะสมตามแฟชั่น มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นการพัฒนาารูปแบบเครื่องประดับเงินโบราณที่มีการผสมผสานอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความร่วมสมัยทำให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจ สามารถเพิ่มโอกาส เพิ่มรายได้ สร้างกลุ่มผู้ซื้อรายใหม่ให้กับผู้ประกอบการและส่งเสริมให้ช่างฝีมือสร้างสรรค์เครื่องประดับเงินลวดลายใหม่ ๆ ให้เป็นที่ต้องการและพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ เครื่องประดับเงิน อำเภอศรีสัชนาลัย สุโขทัย

Abstract

The Kruawan pattern on Nang Phaya Temple's wall has an endemic identity. Application of the pattern to design and produce the jewelry is the conservation and dissemination of local silver jewelry wisdom and craftsmanship. This study uses the questionnaires to investigate tourist satisfaction of the development of antique silver jewelry styles in Si Satchanalai District, Sukhothai. A sample of 100 people was selected by Purposive Sampling from people interested in buying silver jewelry in Si Satchanalai District, Sukhothai and Mueang Phitsanulok District, Phitsanulok. From the study, 62% and 38% of participants are female and male respectively. Most of them worked other occupations, and they were aged between 21 and 30 years who will graduate or working. The participants wanted to dress appropriately according to the fashion and had an income ranging between 10,001-20,000 THB per month. The tourists were highly satisfied the beauty, function and unique style of the antique silver jewelry. Therefore, development of antique silver jewelry styles which combine the endemic identity of the area and contemporary features can attract tourists, which in turn can increase opportunities and incomes. Moreover, it also crates the new target groups for entrepreneurs. Moreover, it can support craftsmen so that they can create new antique silver jewelry styles to meet and satisfy tourist.

Keywords: Identity, Silver Jewelry, Si Satchanalai District, Sukhothai

¹ อ., สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก 65000

¹ Lecturer, Department of Industrial Design, Faculty of Industrial Technology, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok, 65000

* Corresponding author: Tel.:055-267124, E-mail address: usa.inprasit@hotmail.com

บทนำ

วัฒนธรรมพื้นบ้านสะท้อนความงามของวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นที่มีความเป็นอยู่เรียบง่ายแต่แฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาที่สะท้อนผ่านงานศิลปะพื้นบ้าน (Folk Art) ซึ่งเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่กลุ่มชนต่าง ๆ ได้สร้างสรรค์ขึ้น ได้แก่ งานหัตถกรรม (Craft) งานหัตถกรรมพื้นบ้าน (Folk Craft) และงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (Folk art and Craft) สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนแต่ละท้องถิ่น แต่ละกลุ่มชุมชนได้ส่วนหนึ่ง ศิลปะพื้นบ้านมีรูปแบบและวิธีการแตกต่างกันไปตามชนบประเพณี ความเชื่อ ความนิยมและวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นแต่ละกลุ่มชน งานหัตถกรรมเป็นสิ่งบ่งบอกถึงอารยธรรมความเชื่อของมนุษย์แต่ละยุคแต่ละสมัย จากงานหัตถกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่ดัดแปลงวัตถุดิบจากธรรมชาติเพียงเล็กน้อย แล้วพัฒนาให้มีรูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ และมีความสวยงาม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า งานหัตถกรรมเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง [1] เช่นเดียวกับการออกแบบเป็นกิจกรรมหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ (Design is a goal-directed Problem-Solving Activity) เป็นการกระทำของมนุษย์ด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการสร้างสรรค์เป็นสิ่งใหม่ ๆ มีทั้งที่ออกแบบที่สร้างขึ้นใหม่ให้แตกต่างจากเดิมหรือปรับปรุงตกแต่งจากของเดิม โดยความสำคัญของการออกแบบเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่จะทำให้กระบวนการในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและตามความต้องการของตลาด สามารถผลิตได้ด้วยวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้น จากความต้องการของมนุษย์มีมากกว่าปัจจัยการดำรงชีวิตพื้นฐาน 4 ประการ จนเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์พยายามออกแบบ และสร้างสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองทางร่างกายและจิตใจไม่มีที่สิ้นสุด เกี่ยวพันกันยิ่งขึ้นระหว่างสิ่งของต่าง ๆ ด้วยกัน และระหว่างสิ่งของกับสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยมีผลมาจากวิธีการดำรงชีวิตและวิทยาการทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา [2] เมื่อดำเนินออกแบบเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ก็สู่ขั้นตอนประเมินผลงานการออกแบบ ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการพิจารณา เนื่องจากงานออกแบบแต่ละประเภท มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน เช่น งานออกแบบเครื่องประดับ ซึ่งหน้าที่หลักใช้เพื่อการตกแต่ง โดยเน้นรูปทรง สี สัน และรายละเอียดที่แสดงถึงความสวยงาม ความมีคุณค่าสูง ดังนั้นผู้ออกแบบจำเป็นต้องศึกษาและพิจารณาตีความเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่องานออกแบบทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผลงานที่ผ่านการประเมินรูปแบบแล้วนั้น มีคุณสมบัติครบถ้วนสมบูรณ์พอสำหรับการนำไปดำเนินการผลิตและจำหน่ายได้จริง [3] เกษร ธิตะจารี [4] ระบุประเด็นในการออกแบบเครื่องประดับ 3 ประการคือ 1) เพื่อความสวยงาม เป็นการทำให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายมีความโดดเด่นและส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ 2) เพื่อแสดงถึงตำแหน่งหน้าที่เป็นการทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบทบาทหน้าที่ของบุคคลให้ผู้อื่นได้รับรู้ 3) เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์เป็นการทำให้เกิดจุดเด่นในตัวบุคคลหรือผู้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทวีศักดิ์ มูลสวัสดิ์ [5] การออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยให้ความสำคัญต่อความคิด (Conceptual Idea) และการแสดงออกทางความคิดของศิลปินและนักออกแบบผ่านผลงานเครื่องประดับด้วยมุมมองและแนวคิดใหม่ (New Perspective and Conceptual Idea) ให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรและสังคมใหม่ เครื่องประดับร่วมสมัยเป็นเครื่องประดับที่มีความน่าสนใจและแตกต่างจากเครื่องประดับในประเภทอื่น

อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย ถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านเครื่องทองอันมีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งจากเทคนิคการถักลาย การลงยาสี และการออกแบบลวดลาย ได้ถูกนำมาสานต่องานหัตถศิลป์สู่เครื่องเงินลายสุโขทัย ซึ่งปัจจุบันเป็นหนึ่งในสินค้าเครื่องประดับที่มีชื่อเสียงอยู่กับจังหวัดสุโขทัย จุดเริ่มต้นของเครื่องเงินสุโขทัยเกิดขึ้นเมื่อประมาณเกือบ 30 ปีที่ผ่านมา ภายหลังจากที่ช่างทองในสมัยนั้นเปิดสอนวิธีการทำทองให้แก่ชาวบ้าน ช่วงยุคสมัยนั้นนอกจากจะมีช่างทองชาวสุโขทัยเกิดขึ้นแล้ว ยังมีช่างทำเครื่องเงินเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันด้วย เนื่องจากในการเรียนทำทองมักจะสอนถักลายโดยใช้เงินเป็นวัตถุดิบเริ่มต้นในการฝึกฝน เพราะเนื้อเงินมีราคาถูกกว่าทองมาก ในยุคแรกเป็นร้านค้าเครื่องเงินแบบเรียบง่าย ขายชิ้นงานที่ผลิตได้บริเวณหน้าร้าน ควบคู่ไปกับการเดินขายตามบ้านพักอาศัยของคนในละแวกนั้นและอำเภอข้างเคียง เครื่องเงินสุโขทัย ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาโดยมีพ่อช่างสุโขทัยในพื้นที่อำเภอศรีษะนาถ ซึ่งมีวิชาความรู้เฉพาะเช่นเดียวกับช่างทำเครื่องทอง เอกลักษณ์ของเครื่องเงินสุโขทัยยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกับทองสุโขทัย คือ คงลวดลายทางศิลปะของสุโขทัยเอาไว้ ทั้งลายใบเสมาหรือวิหาร ลายเครื่องสังคโลก ลวดลายธรรมชาติ และลายไทยต่าง ๆ โดยเริ่มแรกช่างเงินได้ผลิตสินค้าเพียงเครื่องใช้ และสร้อยถักแบบดั้งเดิม ต่อมาเมื่อมีผู้บริโภคต้องการสินค้ามากขึ้น จึงมีการดัดแปลงทางภูมิปัญญาเกิดเป็นชิ้นงานที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งสร้อยที่มีลวดลายต่าง ๆ ต่างหู กำไล สร้อยคอ แหวน ฯลฯ นอกจากนี้ เครื่องเงินสุโขทัยยังนำเอาเทคนิคการลงยาสี และตกแต่งด้วยพลอยสีเหมือนดังเช่น เครื่องทอง เพื่อเพิ่มความโดดเด่นให้กับลวดลายมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากเครื่องเงินเป็นโลหะที่มีเนื้อแข็ง แต่เปราะง่าย ดังนั้น ช่างเงินจึงจำเป็นต้องอาศัยความชำนาญมากเป็นพิเศษ [6]

เครื่องประดับกับผู้หญิงเป็นของคู่กัน ส่วนใหญ่นิยมใช้เครื่องประดับไม่ว่าจะเป็นแหวน ต่างหู สร้อยคอ สร้อยข้อมือ และอื่น ๆ อีกมากมายที่ใช้ในการประดับร่างกายเพื่อความสวยงาม นอกจาก เครื่องประดับจะใช้ประดับเพื่อความสวยงามแล้วยังบอกรสนิยมของผู้ใช้และเสริมสร้างบุคลิกให้เด่นเป็นสง่าได้อีกด้วย เครื่องประดับส่วนใหญ่จะออกแบบเหมือนกันเป็นส่วนมาก ทั้งนี้ ผู้ออกแบบเองถือความนิยม ความต้องการของตลาดเป็นหลัก ดังนั้น งานเครื่องประดับที่เห็นจึงมักจะเป็นการออกแบบที่ซ้ำกันทั้งรูปทรงและวัสดุ การทำเครื่องประดับนับเป็นงานศิลปะ หรือไม่ขึ้นอยู่กับนักออกแบบนั่นเอง หากนักออกแบบมุ่งเอาใจความต้องการของคนส่วนใหญ่เพื่อต้องการขาย และออกแบบสนองความต้องการของคนเหล่านั้น การออกแบบจะอยู่ในวงจำกัด ไม่สามารถคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้เพราะความกลัวว่างานจะไม่เป็นที่นิยมของตลาด ผลงานนั้นมีเพียงชิ้นเดียว ไม่สามารถทำซ้ำได้อีก งานเครื่องประดับนั้น จะเป็นงานศิลปะ ดังนั้นนักออกแบบเครื่องประดับจึงต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในด้านรูปทรงและวัสดุที่จะใช้ การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน จะเน้นเรื่องความเรียบง่ายของรูปทรง ลักษณะงานออกแบบที่เรียบง่าย คือ งานออกแบบไม่มีความซับซ้อน ไม่ต้องใช้ลวดลายมาก เหตุผลที่งานออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันเน้นเรื่องความเรียบง่าย ขึ้นอยู่กับสาเหตุไม่ว่าสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป รสนิยมในการออกแบบเกี่ยวกับเครื่องประดับ จากความยุ่งยากมาสู่ความเรียบง่าย สู่เสรีภาพทางความคิดสร้างสรรค์มีมากขึ้นและเพื่อให้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็ว [7]

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าต่อเนื่องจาก วิจัยเรื่อง : การพัฒนารูปแบบอัตลักษณ์เครื่องเงินโดยประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย [8] ที่ศึกษาอัตลักษณ์เครื่องเงินโบราณสุโขทัย จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ช่างฝีมือ ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายเครื่องประดับเงินพบว่า งานเครื่องเงินเป็นสกุลช่างท้องถิ่นที่ประณีต ขึ้นรูปด้วยมือทุกชิ้น สืบทอดกันรุ่นต่อรุ่น มีลวดลาย กรรมวิธีเฉพาะถิ่นเป็นลักษณะการร้อยเส้นถักมือขึ้น โครงสร้างก่อนแล้วค่อยนำเงินที่ปั่นเกลียวมาติดและติดให้เกิดเป็นลวดลาย และการทำจุดไขปลาเพื่อตกแต่งชิ้นงานให้สวยงาม อัตลักษณ์ที่โดดเด่นอีกอย่าง คือ การลงยาสี (แบบร้อน) เป็นการเผาไฟให้เกิดความร้อนเพื่อให้ยาสีติดกับเครื่องเงิน แล้วเกิดความใส ตามเทคนิคและความชำนาญของช่าง ยาสีที่นิยมนำมาตกแต่งให้สวยงาม คือ สีแดง สีนํ้าเงิน และสีเขียว เมื่อทราบข้อจำกัดดังกล่าว จึงได้พัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินโบราณ จากกรอบแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ในด้านความสวยงาม ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านวัสดุและกรรมวิธีการผลิต รวมถึงองค์ประกอบด้านศิลปะ ตามข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจการออกแบบจากลวดลายเครื่องวัดตามผนังโบสถ์ วิหาร รัตนวงพญา ลวดทอนรายละเอียดให้มีรูปแบบที่สวยงามร่วมสมัยคงอัตลักษณ์เฉพาะสวมใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน ลดระยะเวลา ต้นทุนวัสดุ ขั้นตอนการผลิต และสร้างจากเครื่องมือพื้นฐานตามความชำนาญของช่างฝีมือเดิม เพื่อกำไรที่สูงขึ้นตรงความต้องการของตลาด อีกทั้งเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจ โดยพัฒนารูปแบบ จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ รูปแบบ A (Relaxing : ผ่อนคลายอารมณ์) รูปทรงโค้งเว้าดูเรียบง่ายแสดงถึงความกระตือรือร้น รักอิสระ มีความมั่นใจ ตามเส้นท่อนของสาววัยทำงาน สวมใส่ง่ายในทุกชุดทุกโอกาส รูปแบบ B (Glamorous : ดึงดูดให้ขวนมอม) ลวดทอนลวดลายเครื่องวัดพันเกี่ยวของเส้นโค้ง เพิ่มเส้นท่อนความโดดเด่น หรูหราสง่างามให้ผู้สวมใส่ รูปแบบ C ความมีชีวิตชีวา (Vibrant : ความมีชีวิตชีวา) จัดเรียงลวดทอนตามขนาดสั้นยาว ให้ความรู้สึกสนุกสนาน แสดงถึงผู้หญิงสมัยใหม่แต่แฝงความอ่อนหวานเย้ายวน เมื่อพัฒนารูปแบบแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กระบวนการเลือกรูปแบบการออกแบบที่มีความเหมาะสมโดยผ่านการคัดเลือกจากช่างฝีมือ ผู้จำหน่ายและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเครื่องประดับ

ภาพที่ 1 แสดงการพัฒนารูปแบบอัตลักษณ์เครื่องเงินโดยประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 แนวทาง [8]

จากนั้นสู่ขั้นตอนกระบวนการผลิตชิ้นงานต้นแบบเพื่อนำมาสำรวจความพึงพอใจการพัฒนาแบบเครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ให้ได้รูปแบบตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน เพื่อยอดขายให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ อีกทั้งเป็นการสร้างองค์ความรู้และอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน รวมถึงเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ภูมิปัญญาทักษะช่างฝีมือให้คงอยู่ในท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความพึงพอใจการพัฒนาแบบเครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษาผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่สนใจมาเลือกซื้อเครื่องประดับเงินโบราณ ในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยและอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (ที่เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องเงิน)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 100 คน เป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจมาเลือกซื้อเครื่องประดับเงินร้านลำดับเงินโบราณ ในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และร้านช่างทองเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งทั้งสองร้านเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องเงินที่เก่าแก่และมีชื่อเสียง ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะคนที่ซื้อเครื่องเงิน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ของเดือนกรกฎาคม 2559 ระยะเวลา 1 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผลิตภัณธ์เครื่องประดับที่ผ่านการออกแบบจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบอัตลักษณ์เครื่องเงินโดยประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย [8]

ชิ้นงานต้นแบบเครื่องประดับเงินโบราณ ได้แรงบันดาลใจจากลวดลายเครือวัลย์ของผนังโบสถ์ วิหาร วัดนางพญา แล้วลดทอนรายละเอียด เพื่อความสวยงามร่วมสมัย สามารถใช้ได้งานหลากหลาย จัดเรียงลดหลั่นตามขนาดความสั้น-ยาว เพิ่มความโดดเด่นให้ผู้สวมใส่ รู้สึกสนุกสนาน มีชีวิตชีวา เพิ่มเสน่ห์ความเป็นผู้หญิงทันสมัย ซึ่งเหมาะสมในเครื่องแต่งกายชุดราตรี ชุดทำงานหรือแม้กระทั่งชุดลำลองในวันธรรมดา และผลิตภัณฑ์ยังคงใช้วัสดุ กระบวนการผลิตในรูปแบบเดิมตามความชำนาญของช่างฝีมือ (ดังภาพ 2-5)

ภาพที่ 2 แสดงการสวมใส่เครื่องประดับเงินโบราณครบชุด ประกอบด้วย สร้อยคอ ต่างหู และสร้อยข้อมือ

ภาพที่ 3 แสดงการสวมใส่เครื่องประดับเงินโบราณประเภทสร้อยคอ

ลักษณะเครื่องประดับเงินโบราณประเภทสร้อยคอ สามารถปรับเปลี่ยนใช้งานในการสวมใส่ ลดทอน ลดหลั่น ปรับระดับหรือแยกชั้นตามความเหมาะสมกับโอกาสและเครื่องแต่งกายที่สวมใส่

ภาพที่ 4 แสดงการสวมใส่เครื่องประดับเงินโบราณประเภทต่างหู

ลักษณะเครื่องประดับเงินโบราณประเภทต่างหู ผลิตภัณฑ์เป็นต่างหูแบบก้านเสียบ รูปแบบความเหมาะสมในการสวมใส่ การออกแบบสอดคล้องกับสร้อยคอ มีการลดหลั่นตามขนาดความ สั้น-ยาว

ภาพที่ 5 แสดงการสวมใส่เครื่องประดับเงินประเภทสร้อยข้อมือ

ลักษณะเครื่องประดับเงินโบราณประเภทสร้อยข้อมือ สามารถปรับเปลี่ยนใช้งานในการสวมใส่ ลดทอนระดับ หรือสวมใส่แยกชิ้นให้ความเหมาะสมกับโอกาสและเครื่องแต่งกายที่สวมใส่ ลักษณะการออกแบบสอดคล้องกับสร้อยคอ และต่างหู

2. แบบสอบถามความพึงพอใจการพัฒนาารูปแบบเครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยใช้กรอบแนวความคิดของ วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร และนวนลัย บัญวงษ์ [2-3] ทั้งหมด 3 ด้าน คือ

1. ด้านความสวยงาม
2. ด้านประโยชน์ใช้สอย
3. ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำแบบสอบถามนั้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจการพัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการตอบแบบสอบถาม ประกอบภาพถ่าย นำมาวิเคราะห์ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางและคำบรรยายประกอบ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักของคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีระดับคะแนนดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ จำนวนค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=100)

ข้อ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	38	38.00
	หญิง	62	62.00
	รวม	100	100.00
2.	อายุ		
	ต่ำกว่า 20 ปี	2	2.00
	21-30 ปี	44	44.00
	31-40 ปี	24	24.00
	41-50 ปี	18	18.00
	51 ปีขึ้นไป	12	12.00
	รวม	100	100.00
3.	อาชีพ		
	พนักงานบริษัทเอกชน	18	18.00
	ข้าราชการ	23	23.00
	รัฐวิสาหกิจ	5	5.00
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	24	24.00
	อื่น ๆ	30	30.00
	รวม	100	100.00
4.	รายได้ต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	21.00
	10,001-20,000 บาท	36	36.00
	20,001-30,000 บาท	25	25.00
	30,001-40,000 บาท	14	14.00
	40,001-50,000 บาท	2	2.00
	มากกว่า 50,000 บาท	2	2.00
	รวม	100	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงระดับความคิดเห็นข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 100 คน พบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62 เพศชายรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 38

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 21-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 24 และอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 18

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพอื่น ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 24 และอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 23

รายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมา รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25 และรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดพิษณุโลก (n=100)

ข้อ	ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านความสวยงาม			
1.1	ลวดลายมีความสวยงามกลมกลืนกัน	4.03	0.64	มาก
1.2	รูปแบบได้ขนาดสัดส่วน สวยงาม เหมาะสม	4.14	0.65	มาก
1.3	สีสันทึ่มีความสวยงามเหมาะสม	4.23	0.73	มาก
1.4	ภาพโดยรวมของ ลวดลาย รูปทรง สีสันทึ่ มีความสวยงาม กลมกลืนกัน	4.11	0.76	มาก
1.5	รูปแบบมีความสวยงามเหมาะสม กับประเภทของงานเครื่องเงินมี คุณค่า มีราคา	4.04	0.68	มาก
1.6	มีความสวยงาม สร้างความประทับใจ แก่ผู้บริโภคให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้	4.15	0.70	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.11	0.69	มาก
2.	ด้านประโยชน์ใช้สอย			
2.1	รูปแบบมีความสะดวกสบายในการใช้งาน	4.14	0.73	มาก
2.2	รูปแบบมีความเหมาะสม ถูกต้อง ตามสรีระของผู้ใช้	4.27	0.67	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.20	0.70	มาก
3.	ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ			
3.1	ผลงานการออกแบบสามารถดำรงลักษณะเฉพาะสื่อถึงอัตลักษณ์เครื่องเงินโบราณ	3.90	0.61	มาก
	อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย			
	- ร้อยเส้น ถักมือ ปั่นเกลียว			
	- การลงยาสี แดง น้ำเงิน เขียว			
	รวมเฉลี่ย	3.90	0.61	มาก
	รวมเฉลี่ยทั้งหมด	4.07	0.66	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยและจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 100 คน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ประเมินการพัฒนารูปแบบอัตลักษณ์เครื่องเงินโบราณ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.66)

ด้านความสวยงาม มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สีสันทึ่มีความสวยงาม เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.73) รองลงมา มีความสวยงามสร้างความประทับใจแก่ผู้บริโภคให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.70) รองลงมา รูปแบบได้ขนาดสัดส่วนสวยงามเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.65)

ด้านประโยชน์ใช้สอย มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ถูกต้องตามสรีระของผู้ใช้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.67) รองลงมา รูปแบบมีความสะดวกสบายในการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.73)

ด้านรูปแบบดำรงลักษณะเฉพาะ ผลงานการออกแบบสามารถดำรงลักษณะเฉพาะและสื่อถึงการพัฒนา รูปแบบอัตลักษณ์เครื่องเงิน โดยการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x}=3.90$, $S.D.=0.61$)

สรุปและการอภิปรายผล

การศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง (สุ่มแบบเจาะจง) ในเขตพื้นที่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยและอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 100 คน โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ 1 ชุด ประกอบไปด้วย สร้อยคอ ต่างหู และสร้อยข้อมือ โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

ความคิดเห็นข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 62 ซึ่งสอดคล้องกับ โครงการวิจัยความเชื่อและพฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องประดับอัญมณีที่ ตรงกับราศีเกิดของประชาชนใน จังหวัดกรุงเทพมหานครโดยส่วนใหญ่เป็นสุภาพสตรีที่เลือกซื้อเครื่องประดับมากกว่าสุภาพบุรุษ [9] ร้อยละ 82.5 และ สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์ กรุยกทางส่งออกเครื่องประดับเงินตามกระแสแฟชั่น [10] ที่กล่าวว่า เครื่องประดับเงินของไทยมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและปัจจุบันสินค้า เครื่องประดับเงินได้กลายเป็นสินค้า แฟชั่น ความถี่ในการซื้อของผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มสตรีวัยทำงานจะซื้อสินค้าดังกล่าวตามแฟชั่นโดย มีค่านึงถึงการถดถอยทาง เศรษฐกิจแต่อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวอยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี และประกอบอาชีพอื่น ๆ มากที่สุดร้อยละ 30 คือ กลุ่ม ตัวอย่างที่จบการศึกษามาไม่นาน อยู่ในช่วงหางาน หรือเริ่มงานจนส่ววัยทำงานอย่างเต็มตัว และเป็นกลุ่มที่ติดตามกระแส ต้องการแต่งตัวให้เข้ากับยุคสมัยตามแฟชั่น สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเครื่องประดับสมัยใหม่โดยใช้วัสดุ แผ่นดินกระดาษเซรามิกส์ [11, 9] พบว่า ช่วงอายุ 20-29 ปี ร้อยละ 65 และ 25-30 ปี ร้อยละ 53 เป็นช่วงที่มีความถี่ในการเลือกซื้อเครื่องประดับมากที่สุด เลือกซื้อเครื่องประดับ 2-3 ชิ้น ต่อครั้ง และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท และสอดคล้องกับศูนย์ข้อมูลอัญมณีและเครื่องประดับ เทรนด์เครื่องประดับอัญมณีปี 2017 [12] การออกแบบ เครื่องประดับตาม Gem Visions Trend Directions 2017 ที่กล่าวว่า ช่วงอายุโดยเฉพาะกลุ่มเจนวาย (Generation Y) ที่ เกิดในพ.ศ.2524-2543 [13] เป็นกลุ่มคนบริโภคยุคใหม่ที่เป็นวัยรุ่นและเป็นวัยทำงานที่กำลังซื้อสูงขึ้นและเป็นกลุ่มผู้บริโภค รายใหญ่ ที่มีศักยภาพในการตลาดไม่กี่ปข้างหน้า มีพฤติกรรมในการซื้อไม่เหมือนกับกลุ่มคนรุ่นเดิมหรือรุ่นพ่อแม่ ต่างมองหา สินค้าที่แปลกแตกต่าง มีสไตล์สะท้อนรสนิยมของตนเองหรือสามารถแสดงความเป็นตัวตนไว้เช่นเดียวกัน

จากการสำรวจด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความสวยงาม กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สีสันในการ ออกแบบเครื่องประดับมีความสวยงามเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนกฤต ใจสุตา การออกแบบและพัฒนา เครื่องประดับเงินร่วมสมัยจากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าเมี่ยนเพื่อเพิ่มมูลค่า : กรณีศึกษาบ้านปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน [14] กล่าวว่า การใช้สีสันเพิ่มเติมลงไปในงานการออกแบบเครื่องประดับ ด้วยเทคนิคการลงยาสี ด้วยการใช้น้ำมันต่าง ๆ แต่งแต้มลงในตัวลายหรือลงไปในชิ้นงานบางส่วนทำให้เกิดความน่าสนใจและสร้างจุดเด่นกับชิ้นงานได้ ด้านผลิตภัณฑ์ เครื่องเงินมีความสวยงาม สร้างความประทับใจแก่ผู้บริโภคให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้ สอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนา เครื่องประดับสมัยใหม่โดยใช้วัสดุแผ่นดินกระดาษเซรามิกส์ [11] กล่าวว่า การออกแบบเครื่องประดับควรออกแบบให้มีความเรียบง่าย มีความเป็นไปได้อย่างมากในขั้นตอนการผลิต สามารถนำไปผลิตเป็นเครื่องประดับได้จริงและสามารถสร้างความ ประทับใจ เพื่อจัดจำหน่ายได้อีกด้วย

ด้านประโยชน์ใช้สอย กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ถูกต้อง ตามสรีระของผู้ใช้ มีความเหมาะสมมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ การพัฒนารูปแบบ เครื่องประดับเงินจากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซุ) หมู่บ้านดงพญาเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ [15] ที่กล่าวว่า การออกแบบเครื่องประดับนั้นออกแบบต้องแต่งแต้มจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ผนวกกับองค์ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัสดุและขั้นตอนในการผลิต เพราะเครื่องประดับที่ดีต้องเป็นเครื่องประดับที่สวยงามและสวมใส่ได้จริง และยัง สอดคล้องกับ เทรนด์เครื่องประดับอัญมณีปี 2017 การออกแบบเครื่องประดับภายใต้ธีมแนวคิด Easy-Trans-Form หรือ การแปลงโฉมอย่างง่าย และ ธีม Self Art หรือ ศิลปะที่สื่อความเป็นตัวตน กล่าวว่า เทรนด์เครื่องประดับเน้นองค์ประกอบ เรียบง่าย มีสไตล์เฉพาะตัวสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของตนและแฝงไปด้วยเอกลักษณ์ที่ไม่ธรรมดา ดึงดูดความน่าสนใจ ทันสมัย ไม่นิยม

สวมใส่เครื่องประดับที่ดูเป็นทางการเกินไป แต่คำนึงถึงประโยชน์และประสิทธิภาพในการใช้งานเป็นสำคัญ ด้วยการออกแบบที่สามารถปรับใช้งานได้หลายรูปแบบหรือปรับเปลี่ยนโยกย้ายแต่ละชิ้นออกมาเป็นเครื่องประดับรูปแบบอื่น ทำให้สามารถปรับรูปแบบการสวมใส่ให้เหมาะสมกับการใช้งานหรือเหมาะสมกับรูปแบบการแต่งตัวที่ต้องการแต่งงานกลางวัน ไปถึงงานกลางคืน [12] ในด้านการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเงินมีความสะดวกสบายในการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับบรรณานุกรม วรรณตุง และนิรัช สุดสังข์ แนวคิด การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินจากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซู) หมู่บ้านดงพญาเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ [15] กล่าวว่า เครื่องประดับที่มีความสวยงามแต่มีข้อจำกัดของขนาดชิ้นงานที่มีขนาดใหญ่และมีน้ำหนักมากเกินไปอาจทำให้เครื่องประดับไม่เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตของสภาพสตรีที่ใช้ชีวิตอยู่ในเมือง และยังสอดคล้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม [16] กล่าวว่า คนรุ่นใหม่ใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบกับการทำงาน การให้ของขวัญชุดเครื่องเงินหรูหรา ในวันแต่งงานนั้นมันน้อยลงมาก สินค้าเครื่องเงินรูปแบบเก่าหรือรูปแบบเดิม เปลี่ยนไปเป็นสินค้าที่มีรูปแบบที่ทันสมัย ดีไซน์หรูหรา แปลกใหม่ ใช้งานได้ง่ายและยังได้รับความนิยมพร้อมด้วยรูปแบบคลาสสิก มีโอกาสทำกำไรที่สูง ยอดขายดี รูปผลิตภัณฑ์ที่เป็นสากลของเครื่องประดับเงินได้รับความนิยมมายาวนานเช่นนี้ เพราะมีระดับราคาที่เหมาะสมได้ การรับรู้คุณค่าและสามารถปรับเปลี่ยนตามทิศทางแฟชั่นและการออกแบบให้ใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ

ด้านรูปแบบของเครื่องประดับโบราณดำรงลักษณะเฉพาะ ผลงานการออกแบบเครื่องประดับเงินสามารถดำรงลักษณะเฉพาะและสื่อถึงการพัฒนารูปแบบอัตลักษณ์เครื่องเงิน แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยได้ ที่มาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวและแนวคิดจากลายเครื่องวัดของโบสถ์ วิหาร วัดนางพญา ในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย รวมถึงกระบวนการผลิตชิ้นงานต้นแบบ งานถักร้อยเส้น การถักด้วยมือ การปั่นเกลียว การตีลาย การลงยาสี และการชุบไขปลานขึ้นงาน ตามความถนัดเดิมของช่างฝีมือในชุมชน ผลความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการออกแบบลวดลาย : การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของช่างเครื่องเงิน อำเภอเขวาสินรินทร์จังหวัดสุรินทร์ [17] กล่าวว่า การออกแบบเครื่องประดับเงินของช่างในอดีตจนถึงปัจจุบันได้แนวคิดการออกแบบลวดลายมาจากสิ่งรอบตัวจากความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง เกิดความคิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ดัดแปลงและพัฒนาลวดลายให้เกิดความสวยงามเหมาะสมกับสภาพรูปของเครื่องประดับเงินในสิ่งที่พบเห็นมา ซึ่งสอดคล้องกับบรรณานุกรม วรรณตุง และนิรัช สุดสังข์ การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินจากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซู) หมู่บ้านดงพญาเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ [15] กล่าวว่า แนวคิดการออกแบบเครื่องประดับมาจากประสบการณ์ของช่างในการใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติหรือเลียนแบบจากสิ่งรอบตัวมาดัดแปลงปรับปรุงตามความคิดเห็นว่าสวยงามของช่างแต่ละคนแสดงออกได้อย่างแยบยลจนสื่อสารเรื่องถึงอัตลักษณ์ควบคู่กับงานออกแบบเครื่องประดับได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับอรอุมา วิชยกุล การพัฒนาเครื่องประดับยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่ [18] กล่าวว่า รูปแบบของเครื่องประดับยุคสมัยใหม่ตอนต้นพูดถึงการลดรูปและตัดทอนรายละเอียด งานเครื่องประดับของชนชั้นสูงแบบประเพณีนิยมถูกจับมาแยกชิ้นและถูกครอบครองโดยผู้มีฐานะทางสังคม สารสำคัญของเครื่องประดับในยุคสมัยใหม่มีการสร้างสรรค์ผ่านแนวคิด เพื่อสื่อความหมายหรือสื่อให้เห็นสัญลักษณ์บางอย่างที่กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ หรือการระลึกถึงช่วงเวลาของความเป็นชีวิตประจำวันและความเป็นปัจเจก และยังสอดคล้องกับธนภฤต ใจสุตา การพัฒนาเครื่องประดับสมัยใหม่โดยใช้วัสดุแผ่นดินกระดาศเขรามิกส์ [11] กล่าวว่า การทำงานเครื่องประดับสมัยใหม่ยังคงใช้วิธีการทำแบบเดิม คือ การผลิตโดยการขึ้นรูปด้วยมือ ซึ่งกระบวนการทั้งหลายนี้ต้องอาศัยช่างฝีมือในท้องถิ่นที่มีความชำนาญแทบทั้งสิ้น แต่ปัจจุบันมีการสอดแทรกกระบวนการผลิตแบบอื่นเข้ามาผสมผสานอยู่บ้าง เช่นการใช้เครื่องจักรกลเข้ามาขึ้นรูปตัวเรือนเครื่องประดับ การตกแต่งผิว การขัดชิ้นงานเป็นต้น แต่ทั้งนี้ก็ยังคงเป็นการผลิตด้วยมือเป็นหลักอยู่ สอดคล้องกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม [16] กล่าวว่า เครื่องเงินไทยเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีค่าในตัวเอง ทำด้วยโลหะเงินและเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นโดยช่างฝีมือที่มีความรู้ ความชำนาญและความประณีตพิเศษ ทั้งในด้านรูปทรงและลวดลายที่ประณีต ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติไทยอย่างชัดเจน สินค้าเครื่องเงินไทยจึงเป็นที่นิยม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวซึ่งมีส่วนช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงเครื่องเงินไทยให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางออกไป ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงในด้านการออกแบบให้ทันสมัยและตรงตามรสนิยมของผู้สวมใส่มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินโบราณ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัยพบว่า อัตลักษณ์เครื่องประดับเงินโบราณ คือ การขึ้นรูปด้วยมือทุกชิ้นตามความชำนาญของช่างฝีมือแต่ละคน ถือได้ว่าเป็นงานหัตถกรรมที่มีความประณีตอ่อนช้อยและยังคงศิลปะลวดลายโบราณของเครื่องเงิน ที่มีที่มาจากลวดลายบนเครื่องสังคโลก ลายไทยประยุกต์ ลายตามธรรมชาติ ตามแนวความคิดของคนท้องถิ่น ส่วนลวดลายที่ช่างฝีมือมักนำมาประยุกต์ใช้บนชิ้นงาน คือ ลายเครื่องวัด ผืนโบสถ์ วิหาร วัดนางพญา จากการผลิตชิ้นงานด้วยความประณีตอ่อนช้อย ชิ้นงานขนาดใหญ่ทำให้ใช้น้ำหนักเนื้อเงินจำนวนค่อนข้างมาก ส่งผลให้ราคาเครื่องประดับสูงขึ้นตามไปด้วย แต่ปัจจุบันความต้องการของ

กลุ่มผู้บริโภคคนรุ่นใหม่ (21-30 ปี) จากการเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ให้ความสนใจรูปแบบและลวดลายที่มีความสวยงามร่วมสมัย ผลงานการพัฒนารูปแบบครั้งนี้สามารถพัฒนาต่อยอดจากงานออกแบบดั้งเดิม เพื่อให้ผู้ประกอบการและช่างฝีมือได้สร้างสรรค์ผลงานให้ตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มคนเหล่านี้ที่มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากลวดลายบนเครื่องประดับเงินแล้ว อาจนำลวดลายดังกล่าวขยายผลสู่ผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นใกล้เคียงได้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (งบประมาณแผ่นดินปี 2558) โดยผ่านการพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผู้วิจัยขอขอบพระคุณร้านค้าตัดเงินโบราณและร้านช่างทองเชียงใหม่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างผลิตภัณฑ์ต้นแบบเครื่องประดับเงิน และขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ให้การสนับสนุนจนการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] วิบูลย์ ลิ้มเจริญ. (2544). **มรดกวัฒนธรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: บริษัท ต้นอ้อ1999 จำกัด.
- [2] วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). **หลักการและแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: แอ็บ้าพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- [3] นวลน้อย บุญชัย. (2539). **หลักการออกแบบ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] เกษร ธิตะจारी. (2543). **การออกแบบเครื่องประดับ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [5] ทวีศักดิ์ มูลสวัสดิ์. (2556). “นักร้องแบบเครื่องประดับร่วมสมัยของไทย”, **นิตยสาร I-Design**. 133 (พฤศจิกายน-ธันวาคม). 20-25.
- [6] ศูนย์ข้อมูลอัญมณีและเครื่องประดับ. (2560). **เครื่องเงินสุโขทัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ(องค์การมหาชน).สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2560, จาก https://infocenter.git.or.th/Content_View.aspx?id=2369&Lang=TH&mail=1.
- [7] วรณรัตน์ อินทร์อำ. (2536). **ศิลปะเครื่องประดับ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [8] อุษา อินทร์ประสิทธิ์. (2560). “การพัฒนาแบบอัตลักษณ์เครื่องเงินโดยการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย”, ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ "นเรศวรวิจัย" ครั้งที่ 13 ภายใต้หัวข้อ วิจัยและนวัตกรรม ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม**. 1495-1515, วันที่ 21 กรกฎาคม 2560 ณ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก.
- [9] นพดล สมฤกษ์ผล. (2552). **ความเชื่อและพฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องประดับอัญมณีที่ตรงกับราศีเกิดของประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- [10] กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2546). “กลยุทธ์ส่งออกเครื่องประดับเงินตามกระแสแฟชั่น”, **วารสารผู้ส่งออก**. 16(384), 12.
- [11] ปรีศนา บุญศักดิ์. (2555). **การพัฒนาเครื่องประดับสมัยใหม่โดยใช้วัสดุแผ่นดินกระดาศเขรามิกส์**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- [12] ศูนย์ข้อมูลอัญมณีและเครื่องประดับ. (2559). **เทรนด์เครื่องประดับอัญมณี ปี 2017**. สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน). สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2560, จาก https://infocenter.git.or.th/Content_View.aspx?id=2157&mail=1.
- [13] ลีรัตน์ อนุรัตน์พานิช. (2559). **เจนเอ็กซ์ เจนวาย เจนแซด คืออะไร**. ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/330>.
- [14] ธนกฤต ใจสุตา. (2556). **การออกแบบและการพัฒนาเครื่องประดับเงินร่วมสมัยจากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าเมี่ยนเพื่อเพิ่มมูลค่า: กรณีศึกษาบ้านปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน**. ปริญญานิพนธ์ ศป.น. (นวัตกรรมการออกแบบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- [15] วรางคนางค์ วรรณตุง และนิรัช สุดสังข์. (2554). “การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับเงินจากอัตลักษณ์ชาวเขาเผ่าลีซอ (ลีซู) หมู่บ้านดงพญาเย็น อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่”, *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 1(2), 68-80.
- [16] กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2549). “ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินและเครื่องประดับเงิน”, *ข่าวเศรษฐกิจ*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.ryt9.com/s/ryt9/51156>.
- [17] ดุรงค์ฤทธิ์ เอกวงษา. (2555). “การออกแบบลวดลาย:การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของช่างเครื่องเงิน อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์”, *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 3(2), 59-71.
- [18] อรอุมา วิชัยกุล. (2560). “การพัฒนาการเครื่องประดับยุคสมัยใหม่และยุคหลังสมัยใหม่”, *Veridian E-Journal, Silpkorn University*. 16(2), 2506-2520.